

leiere eller deslige. Hvis dette endnu var Tilfældet, kunde man ganske vist sige, at Lyendelovgivningingen var til Ginder for, at den Fremtidsudvikling, som maasse Nogle tro paa, kunde bane sig Vej. Men dette er jo aldeles ikke Tilfældet; det staar jo nu Enhver frit at afgjøre, om han har Lyst til at indtræde i Lyendeforholdet, eller han har Lyst til at ernære sig som Dagleier eller under hvilken som helst anden Form af lovlig Arbejdskontrakt, han vil. Derfor mener jeg, at der ikke er nogen særlig Grund til, hvis man har denne Tro, at være bange for Lyendelovgivningingen eller at udtale sig om den, som om den indeholdt et Baand eller var en Tvang, der maatte trænges tilbage, fordi den var en Hindring for, at Forholdet kunde udvikle sig paa den formentlig naturlige Maade. Dette behøves aldeles ikke. Hvis Forholdene ville gaa denne Gang, saa gaa de denne Gang, og saa vil Lyendeloven ophæve sig selv, fordi der da ikke findes Nogen, der vil være Lyende. Jeg tror imidlertid ikke, at denne Tid ligger saa nær; om den nogensinde vil komme, skal jeg ikke indlade mig paa at undersøge. Jeg gaar derimod ud fra det, som jeg antager, at den største Del af Medlemmerne i denne Sal vil indrømme mig er et Faktum, at Lyendeforholdet er et meget udbredt, meget nødvendigt og meget nyttigt Rettsforhold her i Landet, et Forhold, som vi trænge til, baade forsaavidt en stor Del af Landets Beboere maa indtræde i dette Forhold som Husbonde, og ogsaa fordi en stor Del af Landets Ungdom og tillige Folk i den modne Alder, som Forholdene ere, ere henvisne til at maatte søge deres Erhverv paa denne Maade. Jeg tager derfor Sagen ganske simpelt saaledes, at Lyendeforholdet er Noget, der er og ikke kan eller skal affattes, og som har saa stor og indgribende Betythed for Samfundet i det Hele, at det ikke kan være ligegyldigt for Rettsudviklingen, hvorledes det gaar dermed, og det Hele, jeg har tilstræbt ved dette Lovforslag, er slet ikke at gjøre Forandring i Lyendeforholdets materielle Side, om jeg maa bruge dette Ord, i Henseende til de Retligheder og Forpligtelser, som i selve Lyendeforholdet paahviler den ene Part overfor den anden. Det er jo slet ikke Lovforslagets Mening at gjøre noget Indgreb heri, og forsaavidt er der heller ingen Grund til at tale om, at Lovforslaget skulde træde den Selvstændigheds- og Frihedspølse, som maatte være i Begreb med at udvikle sig hos Lyendeklassen, mere hindrende i Veien, end Lovgivningingen ellers gjør det, eller at det skulde ville udøve en Tvang til Lydighed paa andre Omraader, end Lyendeloven ellers gjør. Derom er der aldeles ikke Tale; det Gæste, Lovforslaget stræber efter, er ganske simpelt dette, at afværge Kontraktbrud, altsaa Brud paa truffen Overenskomst. Det maa vi jo nemlig Alle være enige om, hvad enten vi mere eller mindre sympatijære med Lyendeforholdet eller vi særlig sympatijære med Husbonden

eller særlig med Lyendet, at Kontraktforhold saavidt mulig skulle holdes, og naar Lovgivningingen kan frembyde Midler til at fremtvinge en saadan Overholdelse, Midler, som ikke i og for sig ere forkastelige, enten de stride mod Nogens Ret eller mod Humanitet i Almindelighed, saa tror jeg ikke, man kan gjøre nogen besøiet Indvending mod at bringe saadanne Midler til Anvendelse. Andet er det ikke, Lovforslaget har villet, og i mine Bestræbelser herefter har jeg ogsaa troet, at jeg egentlig kun fuldbyrdede Lanter, som allerede i forrige Session syntes at have faaet betydeligt Raaderum her i denne Sal. Jeg har netop tænkt mig at ville gaa den Vej, som den Gang blev antydet fra flere Sider som den formentlig bedste. Der kan vel maasse tænkes mange andre eller dog nogle andre Veie, ad hvilke man vilde kunne naae det tilstræbte Maal; men det er mig dog ikke i dette Dieblit klart, at der gives nogen Vej, der skulde være mere ligefrem eller mere praktisk end denne. Jeg vil gjerne indrømme, at en Del af Lovforslaget, navnlig §§ 8 og 9, har et noget indviklet Udseende; men jeg tror, at naar man vil overveie Sagen nøiere og forsøge at tænke Tanken igjennem, vil man finde, at man i Grunden ikke godt kan indrette det anderledes, naar der skal være lige Ret til begge Sider. Men, som sagt, jeg skal ikke forfølge Lanter, der her maatte være mere eller mindre løst henhævede af ærede Medlemmer, angaaende andre Ordninger, hvorved man maasse kunde naae det samme Maal. Det blev saaledes igaar yttret af en æret Taler (Zahle), at det muligens kunde være rigtigt, om den Ordning blev truffen, at ethvert Menneske var forsynet med Opholdsbog uden Hensyn til Stand eller Stilling og uden Hensyn til, hvilke Udgifter han havde i sit Liv til at ernære sig paa den ene eller den anden Maade. Det blev af det samme ærede Medlem, hvis Lanke det iøvrigt ikke var mig muligt ganske at følge, antydet, at det var en Byrde, man derved paatog sig. Ja, deri er jeg fuldkommen enig, at det, at indføre en saadan Opholdsbog, som man skulde lade visere, hver Gang man tog fast Ophold i en anden Kommune, vilde være en Byrde. Nu vil jeg gjerne indrømme, at der er Byrder, som man kan finde sig foranlediget til at paatage sig, naar der vindes noget Væsentligt derved; men dette kan jeg ikke se her, og navnlig kan jeg ikke se, hvorledes der ad den Vej skulde vindes Noget i den Retning, hvori dette Lovforslag gaar. Jeg tror nemlig, at den Lanke, som det samme ærede Medlem antydede, er fuldstændig umulig at udføre, den nemlig, at naar man vilde flytte til en anden Jurisdiktion, skulde det med det Samme, Bogen blev viseret, undersøges, om der paahvilede Vedkommende en Forpligtelse fra det forrige Opholdssted, som kunde være til Ginder for, at han forlod Jurisdiktionen. Dette anser jeg for en ganske upraktisk Lanke, idet der jo ikke kan være Spørgsmaal